

PRAKTICKÉ ODPORÚČANIA A NÁVRHY

www.eegrants.org

ODPORÚČANIA A NÁVRHY

na zvýšenie efektívnosti cezhraničnej slovensko-ukrajinsko spolupráce a projekt modelu jej inštitucionalizácie

I. STRATEGICKÝ RÁMEC A MEDZINÁRODNÁ PODPORA

I.1 Strategický záväzok a podpora karpatského regiónu

Spolupráca medzi Slovenskom a Ukrajinou je mimoriadne dôležitá, čo potvrdzujú mnohé bilaterálne dokumenty aj medzinárodné fóra. Rozširovanie tejto kooperácie a zvyšovanie jej efektívnosti sú nielen cieľom ústredných orgánov oboch štátov, ale majú rozhodujúci význam aj pre realizáciu praktických krokov na regionálnej a miestnej úrovni. V prvom rade sú potrebné dlhodobé a ambiciózne plány založené na iniciatíve zo slovenskej aj ukrajinskej strany a podporované Európskou úniou. Ústredná štátna správa spolu s miestnymi štruktúrami v oboch štátoch by mala podporovať trvalo udržateľný hospodársky a sociálny rozvoj pohraničných regiónov, a to najmä tým, že pomôže vstupu ekonomiky pohraničných regiónov zo susedných krajín na svoje trhy, bude podporovať integráciu a rozširovanie Európskej únie, že bude riešiť problémy ochrany životného prostredia a zdravotnej starostlivosti, že bude bojovať proti organizovanému zločinu, zabezpečiť účinnosť a bezpečnosť hraníc vrátane boja proti nelegálnemu prísťahovalectvu, že uľahčí ľudské kontakty v pohraničných regiónoch, a to všetko na základe dostatočných finančných zdrojov.

Výsledky dlhodobých analýz potenciálu spolupráce a závery z riešenia projektu naznačujú potrebu vytvoriť *špecializované medzinárodné, regionálne a národné štruktúry a orgány* a posilniť záväzky vlád Slovenska, Maďarska, Rumunska, Poľska, Českej republiky, Európskej komisie, ale aj Ukrajiny a pomáhať rozvoju spolupráce. Spoločné vyhlásenie s víziou rozvoja spolupráce by mohlo byť krokom správnym smerom. Spoluprácu medzi Ukrajinou a Slovenskom nemožno rozvíjať len ako segment bilaterálnych vzťahov, ale je potrebné ju podporiť v kontexte karpatského regiónu a v rámci Východného partnerstva, ako aj v súvislosti s eventuálnymi perspektívami rozširovania a hlbšej integrácie EÚ. V záujme realizácie Európskej politiky susedstva a spolupráce vo vzťahu k Ukrajine s prihliadnutím na vývoj v Karpatskom euroregióne je potrebná aj účasť kľúčových inštitúcií EÚ (Európsky parlament, Európska komisia, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov Európskej únie).

Prvým odporúčaným krokom je podporiť myšlienku uskutočnenia tzv. karpatského summitu, ktorý by vytvoril rámec pre ďalší rozvoj CHS. V záujme posilnenia cezhraničnej spolupráce a vytvorenia jej inštitucionálneho rámca by summit predstaviteľov Slovenska, Maďarska, Rumunska, Poľska, Českej republiky, Európskej komisie a Ukrajiny mohol v prípade konsenzu prijať spoločnú deklaráciu, ktorá by položila základy efektívnejšej kooperácie a definovala záväzky týkajúce sa jej podpory a rozvoja. Na základe škandinávskych skúseností je potrebné inštitucionalizovať regionálnu spoluprácu a podľa analýz a v zmysle dohôd vytvoriť a financovať progresívnu a udržateľnú inštitucionálnu bázu spolupráce.

Navrhujeme zvážiť možnosť vytvorenia špecializovaných medzinárodných regionálnych inštitúcií, resp. orgánov cezhraničnej spolupráce:

Karpatské fórum spolupráce - orgán ministerstiev zahraničných vecí zúčastnených krajín - pre makropolitickú podporu a regulovanie cezhraničnej spolupráce.

Karpatské regionálne fórum - orgán predstaviteľov prihraničných regiónov - pre systematickú konkrétnu spoluprácu prihraničných oblastí, jej riadenie a riešenie možných problémov.

Medzinárodný karpatský sekretariát - stály orgán zástupcov zúčastnených krajín - pre organizačnú a technickú podporu mnohostrannej cezhraničnej spolupráce.¹

Konečným cieľom by mohlo byť vytvorenie nadnárodnej štruktúry v karpatskom regióne (Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Poľsko, Česká republika a Ukrajina) a na základe skúseností severoeurópskej cezhraničnej spolupráce a jej inštitúcií pripraviť, resp. zaviesť do praxe jej optimálnu formu. V porovnaní s Barentsovou euro-arktickou radou by úloha Európskej komisie mohla byť zásadnejšia a v konečnom dôsledku by mohla viesť k štatútu člena v plánovaných inštitucionálnych štruktúrach.

1.2 Rozvíjanie slovensko-ukrajinskej spolupráce v rámci posilňovania Európskej únie a v kontexte rozvoja karpatského regiónu

Inštitucionálne a technické zabezpečenie spolupráce v rámci karpatského regiónu by malo byť spojené s podporou bilaterálnej spolupráce medzi krajinami. V optimálnom prípade tieto dva procesy by mali byť paralelné a navzájom sa dopĺňovať.

Prijatie Európskej politiky susedstva a jej podporných mechanizmov, ako aj sústavná podpora miestnych iniciatív prostredníctvom kohéznej politiky EÚ, sa ukázali byť mimoriadne dôležité pre rozšírenie a rozvoj spolupráce medzi Ukrajinou a Slovenskom.

V rámci dôležitej otázky proeurópskeho smerovania Ukrajiny by implementácia Dohody o pridružení medzi Ukrajinou a EÚ a komplexná zóna voľného obchodu podporili rozvoj spolupráce. Zavedenie bezvízového styku medzi Ukrajinou a krajinami EÚ je krok správnym smerom.

Udržateľný hospodársky a sociálny rozvoj regiónov na hraniciach Slovenska a Ukrajiny je potrebné zabezpečiť najmä presadzovaním sa produkcie prihraničných regiónov na európskych trhoch a spoločným riešením globálnych aj regionálnych problémov.

Európska únia v rámci existujúcich mechanizmov Východného partnerstva politicky zastrešuje a podporuje spoluprácu aj na slovensko-ukrajinskej hranici. Zároveň posilňuje cezhraničnú spoluprácu v rámci politiky súdržnosti. Vzhľadom na vysokú úroveň rozvoja, segment slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce by sa mohol stať jednou zo skúšobných platforiem transhraničnej spolupráce v celoeurópskom meradle.

1.3 Aktívnejšia úloha Slovenska v rámci domácej politiky a Európskej únie

Analogicky so severskými krajinami, osobitne s Nórskom, by sa Slovensko ako členský štát EÚ malo v orgánoch Európskej únie aktívnejšie usilovať o schválenie riešení zameraných na

¹ Pri tomto návrhu vychádzame z analýzy štruktúry funkčnosti a výsledkov Barentsovej euro-arktiskej rady, Regionálnej rady a Medzinárodného Barentsovho sekretariátu.

rozšírenie a prehĺbenie cezhraničných procesov na východnej hranici EÚ s Ukrajinou a na vytvorenie nových, efektívnych finančných nástrojov pre stimuláciu CHS. V tomto smere je tiež vhodné využívať možnosti a kontakty Vyšehradskej skupiny.

Isté rezervy existujú v práci miestnych orgánov verejnej správy v prihraničných oblastiach s Ukrajinou. Ukazuje sa potreba, aby rozpracovali spoločné koncepcie riadenia sociálneho i ekonomického rozvoja a riešenia ekologických či humanitárnych problémov.

I.4 Podpora rozvoja spolupráce zo strany ukrajinskej vlády

Ústredné štátne orgány Ukrajiny by mali aktívne podporovať iniciatívy na vytvorenie špecializovaných medzinárodných a regionálnych inštitúcií pre rozvoj cezhraničnej spolupráce. V tomto smere by pomohlo dokončiť formovanie legislatívneho a normatívno - právneho systému cezhraničnej spolupráce a inštitucionálnych mechanizmov na jej realizáciu, vytvorenie efektívnych foriem a metód štátnej podpory cezhraničných vzťahov založenej na všeobecne uznávaných európskych normách, najmä tých, ktoré sa osvedčili v Nórsku. Ďalej je potrebné presne vymedziť právny rámec a priestor pre účasť miestnej správy, miestnej samosprávy a obcí v systéme medzinárodnej spolupráce, čo zabezpečí posilnenie postavenia regiónov v oblasti vonkajších vzťahov.

I.5 Prenos poznatkov z Barentsovej euro-arktckej oblasti: Učenie sa od najlepších

Projekt „Poskytovanie informácií a implementácia inovatívnych prístupov v cezhraničnej

spolupráci Slovenska a Ukrajiny“ (financovaný Nórskym finančným mechanizmom a štátnym rozpočtom SR) mal za cieľ poskytnúť kľúčové návrhy a nové námety pre efektívny rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Ukrajinou.

Získanie adekvátnych, relevantných a komplexných informácií o praktickej realizácii cezhraničnej spolupráce v Barentsovom euro-arktckom regióne pomohlo lepšie analyzovať prekážky v slovensko-ukrajinskej kooperácii, ako aj vytvorilo priestor pre vypracovanie koncepcie jej ďalšieho rozvoja. **Pokračovanie v kontaktoch a v štúdiu skúseností z cezhraničnej spolupráci v Barentsovom euro-arktckom regióne je preto jedným z kľúčových odporúčaní.**

I.6 Hľadanie trvalo udržateľných riešení: Smerom k inštitucionalizácii spolupráce

Otázky spoločného záujmu musia byť formulované ako trvalé výzvy pre regulovanie a riadenie cezhraničnej spolupráce. Platí pritom zásada, že štáty sú niekedy príliš veľké na vyriešenie malých problémov alebo príliš malé na vyriešenie veľkých problémov.

Praktické otázky by sa nemali riešiť ideologicky, ale skôr z hľadiska praktických možností a udržateľných výsledkov. Reálne a funkčné rozmery cezhraničnej spolupráce sú dôležité nielen ako nástroj, ale aj ako jej cieľ.

Zásadným odporúčaním pre trvalo udržateľné prístupy k efektívnemu rozvoju CHS je inštitucionalizácia slovensko-ukrajinskej spolupráce.

Na základe analýzy škandinávskych skúseností a lokálnych podmienok navrhujeme ako možnosť pracovať na modeli navrhnutom v kapitole III. tohto elaborátu.

II. TECHNICKÉ A PRAKTICKÉ ODPORÚČANIA

II.1 Rozvoj na základe miestnych poznatkov a skúseností: Hľadanie synergie v rozmanitosti

Reálne skúsenosti a príklady z iných krajín ukazujú, že hoci úloha oficiálnych vzťahov na úrovni národných vlád je základným pilierom cezhraničnej spolupráce, musí existovať aj ich pendant na regionálnej úrovni. Mikroúroveň

v cezhraničných vzťahoch, teda regióny a lokality, je nielen rovnako dôležitou, ale aj potrebnou zložkou efektívnych a úspešných cezhraničných iniciatív. V dôsledku toho môžu byť nadnárodné a bilaterálne štruktúry na národnej úrovni doplnené aj na regionálnej, ba aj na miestnej úrovni a môžu tak úspešne fungovať v každodennej praxi a v konkrétnych činnostiach.

V záujme toho by sa mali zachovať miestne špecifiká. Regióny jestvujú v systéme vzťahov, ale existujú aj vo svojom vlastnom právnom systéme a sú tiež ovplyvňované osobitnými charakteristikami susedných regiónov a kontaktmi, ktoré vznikali v minulosti. Cieľom regionálnej spolupráce nie je zmeniť priority, ale postoje k hraniciam a k pohraničným regiónom. V niektorých prípadoch totiž bývajú rozdiely medzi národnými prioritami a globálnymi výzvami alebo aspoň v ich chápaní.

II.2 Podpora stratégie a právneho rámca

Je potrebné jasne definovať právny rámec, súčasť miestnej samosprávy a účasť komunit v systéme medzinárodnej spolupráce, poskytnúť viac kompetencií regiónom v oblasti zahraničných vzťahov, podobne, ako sa to deje v severnej Európe, najmä v Barentsovom euroarktickom regióne.

Politický rámec a regulácia by mali zabrániť nahrádzaniu regionálnych a obecných orgánov, mikromanažmentu a prekryvaniu činností. Mali by zabezpečiť účinnú kontrolu implementácie štátnych programov cezhraničnej spolupráce, ktoré definujú jej strategické ciele a taktické úlohy, kontrolné mechanizmy a etapy implementácie. V prípade potreby sú možné zmeny týchto programov. Ich synchronizácia s vnútroštátnymi a medzinárodnými hospodárskymi a sociálnymi projektami zameranými najmä na vyrovnávanie rozvoja pohraničných regiónov je často rozhodujúca.

II.3 Diverzifikované financovanie a podpora: Spolupráca ako aktívum, nie pasívum

Implementácia progresívnych riešení a rozvoj miestnych štruktúr CHS nevyhnutne vyžadujú finančnú podporu. Je dôležité pochopiť, že rozvoj spolupráce nie je pasívom alebo záťažou, je to investícia prinášajúca zisk.

Je potrebné zvýšiť efektívnosť vynakladania už pridelených finančných prostriedkov. Severoeurópska skúsenosť ukazuje, že to možno dosiahnuť lepšou koordináciou existujúcich programov finančnej pomoci, kvalitnejšou odbornou prípravou a dobre premysleným výberom projektov, ktoré majú byť financované,

ako aj zjednodušením postupov a debyrokratizáciou rozhodovania o pridelovaní finančnej pomoci so zabezpečením riadnej kontroly jej využitia. Po zavedení mechanizmov na zvýšenie efektívnosti by bolo potrebné vytvoriť dlhodobú prognózu finančnej podpory cezhraničnej spolupráce.

Podobne ako severné krajiny, vrátane Nórska, je nevyhnutné v inštitúciách Európskej únie aktívne podporovať rozhodovanie zamerané na rozšírenie a prehlbovanie cezhraničných procesov na východných hraniciach EÚ, predovšetkým s Ukrajinou, vytvárať nové, efektívne finančné nástroje stimulujúce CHS a koordinovať úsilie v tomto smere, vrátane využitia regionálneho združenia krajín Vyšehradskej skupiny.

II.4 Zapojenie občianskej spoločnosti

Pre rozvoj slovensko-ukrajinskej spolupráce bude dôležité široké zapojenie vládnych a nevládnych organizácií, spolkov, expertov a celej verejnosti. Bude potrebné iniciatívne získavať pre túto úlohu ďalších expertov zo slovenskej aj ukrajinskej strany, ďalších odborníkov zaoberajúcich sa problematikou cezhraničnej spolupráce.

Nasledujúcimi krokmi by malo byť vytvorenie (identifikovanie) podporných skupín, ktoré majú vplyv v jednotlivých častiach karpatského regiónu a v miestnych komunitách, zapojenie existujúcich organizácií euroregionálnej spolupráce v tomto regióne, vybranie cieľových skupín s podporou a vplyvom v podnikateľskom prostredí podporujúcich kreativitu a rozvoj tvorivých klastrov mimovládnych organizácií a analýza možných iniciatív oponentov a ich pozadia, ako aj príprava zodpovedajúcej argumentácie.

II.5 Testovanie nových prístupov a inovatívnych riešení

Na efektívne využívanie finančných zdrojov na východnej hranici, vrátane karpatského regiónu, ako aj na testovanie nových mechanizmov spolupráce by bolo vhodné, ako sa to robí v nórsko-ruskom pohraničnom regióne, určiť najpripravenejšie oblasti – istý typ „experimentálneho laboratória“. Úspešnými výsledkami cezhraničnej spolupráce v týchto oblastiach by

bola demonštrácia perspektív, „vizitky“ CHS. Na druhej strane, riešenie problémov, ktoré vznikli, by umožnilo vyhnúť sa potenciálnym chybám subjektov cezhraničnej spolupráce v iných pohraničných oblastiach. Vzhľadom na relatívne vysokú úroveň rozvoja by segment slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce mohol byť jedným z takýchto „skúšobných trás“ európskej cezhraničnej spolupráce.

II.6 Vybudovanie komplexnej a funkčnej štruktúry pracovných výborov medzi organizáciami rôznych etnických menšín

V súčasnosti v cezhraničnej spolupráci medzi Slovenskom a Ukrajinou chýba pravidelná činnosť regionálnych pracovných výborov pre jej jednotlivé stránky. Takéto komisie by mali byť vytvorené predovšetkým na regionálnej úrovni a mali by určovať a odrážať jej priority. Aktivity by sa mohli zamerať na problematiku menšín v regióne a na ich vzájomné kontakty. Financovanie takejto komisie by malo byť zabezpečené na národnej úrovni, ale ich špecifické činnosti by sa mali vykonávať na základe definovaných regionálnych potrieb a priorít. V tomto smere odporúčame zamerať sa napríklad na dosiaľ málo využívaný potenciál jednotlivých krajov a na ich aktivity týkajúce sa etnických menšín (kraje sú zakladateľmi viacerých národnostných kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií).

II.7 Podpora miestnej cezhraničnej spolupráce prostredníctvom pravidelných stretnutí na regionálnej úrovni

Pre úspešný rozvoj cezhraničnej spolupráce sú potrebné pravidelné kontakty v oblasti hospodárskeho, sociálneho, politického (obecného), kultúrneho a akademického života vrátane reprezentácií etnických menšín. Odporúčame sa zamerať na pravidelné výmeny informácií na úseku tradičnej aj súčasnej kultúry, v oblasti školstva a vedy, v médiách a v iných informačných

zdrojoch, v náboženskom živote atď. Zdá sa, že je veľmi efektívne zamerať sa pritom na miestne samosprávy v etnicky zmiešaných oblastiach, na vzdelávanie menšín a na národne orientované organizácie alebo inštitúcie. Neexistuje zatiaľ ani mechanizmus vzájomnej výmeny tlače, rozhlasových a televíznych programov, školských študentských i žiackych skupín a podobne.

II.8 Zaviesť malý program „ľahko dostupných“ grantov na podporu cezhraničnej spolupráce medzi zástupcami rôznych organizácií a inštitúcií

Na implementáciu niektorých odporúčaní je potrebné zabezpečiť finančné krytie. Mohli by to byť pravidelné a relatívne ľahko dostupné zdroje, ktorých výška by umožňovala realizovať menej nákladné aktivity. Definovanie podporovanej oblasti, pridelenie a administrovanie takýchto grantov by však malo zostať na regionálnej úrovni. Zdá sa, že v tomto smere by sa mohol použiť aj potenciál oboch východoslovenských krajov. Tie už majú pozitívne skúsenosti z cezhraničnej spolupráce s Maďarskom a s Poľskom, ale aj s realizáciou projektov v rámci nórskeho finančného mechanizmu a môžu sa rovnako angažovať aj v prípade cezhraničnej spolupráce s Ukrajinou.

II.9 Redukovať administratívne prekážky cezhraničnej spolupráce

Jednou z najväčších prekážok CHS, ktorú viackrát označila väčšina zainteresovaných subjektov, je značné administratívne zaťaženie, ktoré súvisí so skutočnou existenciou hraníc. Ide o administratívne obmedzenia pri prekračovaní hraníc (dlhé čakacie doby, veľmi dlhé a neefektívne kontroly atď.). Mnohé problémy vyrieši bezvízový režim pre ukrajinských občanov na cestách do krajín EÚ, avšak ďalšie asi vzniknú pri preukazovaní ich solventnosti. Pretrvávajú isté administratívne obmedzenia v neobchodných oblastiach akými sú tlač, výmena kultúrnych produktov a tak ďalej.

III. MODEL INŠTITUCIONALIZÁCIE SPOLUPRÁCE MEDZI SLOVENSKOM A UKRAJINOU

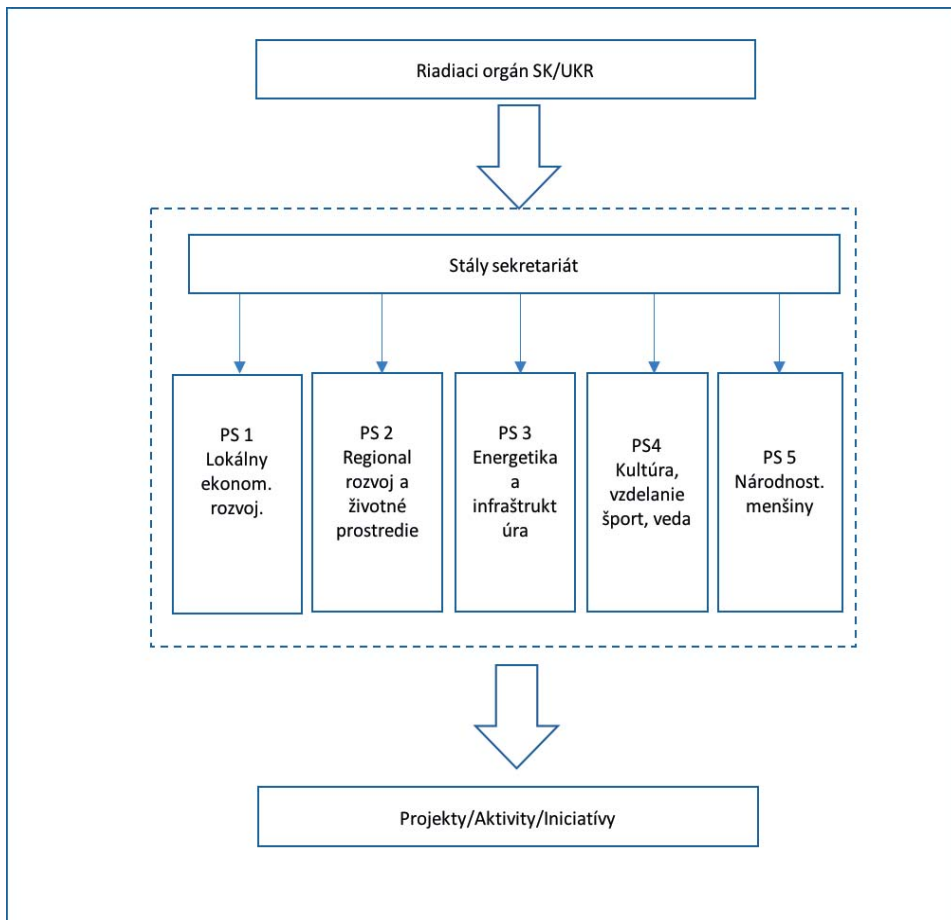
Vzhľadom na analýzu doterajších skúseností a príklady osvedčených postupov je zrejmé, že inštitucionalizovaná, plánovaná a prakticky orientovaná spolupráca medzi Slovenskom a Ukrajinou by mohla pomôcť zvýšiť jej úroveň, zlepšiť koordináciu medzi rôznymi iniciatívami a naštartovať pokrok v pohraničných regiónoch na oboch stranách hranice. Odporúčania, ktoré popisujeme v časti I. a II. tohto materiálu, by mali vytvoriť priestor pre utvorenie a implementáciu modelu spolupráce, ktorý by bol založený na analýze a aplikácii osvedčených postupov uplatňovaných Barentsovou euro-arktickou radou, Regionálnou radou a Medzinárodným Barentsovým sekretariátom. Model by ale zároveň zohľadňoval lokálne podmienky a možnosti slovensko-ukrajinského pohraničia.

Inštitucionalizácia spolupráce a jej podpora prostredníctvom stálych a fungujúcich orgánov by okrem iných cieľov mala:

- v záležitostiach štátnej regulácie cezhraničnej spolupráce zabrániť vzájomnému suplovaniu regionálnych a komunálnych orgánov verejnej správy, ako aj prekryvaniu činnosti na nižších stupňoch riadenia;
- zabezpečiť účinnú kontrolu uskutočňovania programov cezhraničnej spolupráce, ktoré definujú strategické ciele a taktické úlohy, kontrolné mechanizmy a jednotlivé fázy realizácie. V prípade potreby realizovať príslušné úpravy alebo zmeny;
- synchronizovať aplikované programy s vnútroštátnymi a medzinárodnými ekonomickými i sociálnymi projektami zameranými najmä na vyrovnanie úrovne rozvoja prihraničných regiónov;
- zaistiť konkrétnosť a efektívnosť práce jednotlivých inštitúcií (orgánov) poskytujúcich štátnu podporu cezhraničnej spolupráci;
- vytvoriť stálu platformu pre aktivity vládnych a mimovládnych organizácií, expertov a verejnosti.

Model inštitucionalizovanej spolupráce by zároveň udržiaval jej fungovanie a generoval tlak na prehĺbovanie a rozširovanie vzájomných vzťahov. Navrhovaný model by pracoval na štyroch úrovniach. Riadiaci orgán by mal na starosti zastrešenie celého procesu, schvaľoval by plán práce a kontroloval i úkoloval by sekretariát. Pozostával by z vysokých predstaviteľov Slovenska a Ukrajiny, zo zástupcov regionálnej správy, akademickej obce a významných mimovládnych organizácií. **Kľúčový význam v tomto prípade by mal početne nevelký stály sekretariát**, ktorý by koordinoval zasadnutia riadiacej skupiny, poskytoval technickú podporu pracovným skupinám a koordinoval aktivity zamerané na získavanie finančných prostriedkov, ako aj zabezpečoval styk s verejnosťou a médiami. Ročný pracovný plán sekretariátu a pracovných skupín by tvoril základ pre jeho činnosť a aktivity. Navrhovaná štruktúra je znázornená na obrázku 1.

Obrázok 1. Navrhovaná štruktúra a inštitucionalizácia cezhraničnej spolupráce.

Na základe znalosti výsledkov CHS v Barentsovom euro-arktickom regióne a kvalitatívneho výskumu vykonaného v rámci riešenia projektu by optimálny počet pracovných skupín mohol byť päť, pričom by išlo o tieto kľúčové oblasti:

- Pracovná skupina pre lokálny ekonomický rozvoj (PS 1)
- Pracovná skupina pre regionálny rozvoj a životné prostredie (PS 2)
- Pracovná skupina pre energetiku a infraštruktúru (PS 3)
- Pracovná skupina pre kultúru, vzdelávanie, šport a vedu (PS 4)
- Pracovná skupina pre menšiny (PS 5)

Hlavnou podmienkou fungovania a produktívnej činnosti pracovných skupín by bolo transparentné prizvanie a zainteresovanie významných regionálnych expertov a efektívne riadenie práce prostredníctvom kvalifikovaných a skúsených koordinátorov. Okrem skvalitnenia vzájomnej informovanosti, získavania nových partnerov, výmeny námetov, popularizovania činností a koordinácie aktivít by hlavným výsledkom práce každej pracovnej skupiny mohlo byť vypracovanie konkrétnych projektov, ale aj podnecovanie iniciatív a aktivít posilňujúcich regionálnu spoluprácu a podporujúcich hospodársky rozvoj pohraničných regiónov.

Pracovné skupiny by tiež pomáhali organizovať pravidelné aj mimoriadne podujatia (fóra, workshopy, konferencie, kolokviá). Tie môžu byť podporované diskusnými skupinami na digitálnych portáloch (napr. Facebook, LinkedIn), oslovovať verejnosť, a tým zvyšovať verejnú podporu cezhraničnej spolupráce. Koordinácia jednotlivých činností pracovných skupín by bola realizovaná riadiacim orgánom, ktorý by mal zároveň dôležitú úlohu pri identifikácii a podpore financovania konkrétnych projektov. Sekretariát by mohol zároveň aktívne pomôcť pri vytvorení jednotného portálu zdrojov financovania dostupných v regióne a poskytovať analýzy a podklady k projektovým iniciatívam.

Výsledky zo štúdia škandinávskych skúseností a možností rozvoja spolupráce indikujú **tri hlavné smery potrebných intervencií:**

1. Rozvoj širšieho rámca spolupráce v karpatskom regióne,
2. Aktívna podpora vlád Ukrajiny a Slovenska, ako aj inštitúcií Európskej únie,
3. Prechod od ad-hoc projektov a iniciatív ku koordinácii a stabilizácii systematickej spolupráce.

Navrhovaný model by mal pomôcť implementovať strategické a technické odporúčania, ktoré sú popísané v kapitole I. a II. Zároveň je potrebné anticipovať, že **model, ktorý predkladáme, nie je univerzálnym riešením, ale skôr podkladom pre ďalšiu diskusiu a jeho výsledná podoba by mala vzniknúť konsenzom zainteresovaných strán** tak na ukrajinskej ako aj slovenskej strane, na úrovni vládnych orgánov a v súlade so záujmami zainteresovaných regiónov.

TECHNICKÉ POZNÁMKY, AUTORI A AUTORKY

Odporúčania sú jedným z výstupov riešenia projektu *Poskytovanie informácií a implementácia inovatívnych prístupov v cezhraničnej spolupráci medzi Slovenskom a Ukrajinou* podporovaným Nórskym finančným mechanizmom a spolufinancovaným zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Sú výsledkom výskumu, štúdia a analyticko-syntetickej práce riešiteľského kolektívu, ktorý tvorili vedeckí a vysokoškolskí pracovníci, odborníci zo štátnych a regionálnych orgánov Košického a Prešovského samosprávneho kraja

(Slovensko), z provincie Finnmark (Nórsko), zo Zakarpatskej oblasti Ukrajiny, diplomati a zástupcovia verejných organizácií a inštitúcií.

Časť praktických odporúčaní vládny orgánom a miestnej samospráve i mimovládny organizáciám je uvedená v analytických správach o výsledkoch realizácie projektu.

Autormi elaborátu „Odporúčania a návrhy na zvýšenie efektívnosti cezhraničnej ukrajinsko-slovenskej spolupráce a projekt modelu jej inštitucionalizácie sú:

GAJDOŠ Marián	(Slovensko)	Odborný garant projektu, vedecký pracovník, CSPV SAV Spoločenskovedný ústav Košice, gajdosm@saske.sk
USTYČ Serhij	(Ukrajina)	Odborný garant projektu, riaditeľ Inštitútu pre transhraničnú spoluprácu Užhorod, profesor Užhorodskej národnej univerzity, ustich_si@ukr.net
FILČÁK Richard	(Slovensko)	Expert projektu, vedecký pracovník, CSPV SAV Prognostický ústav Bratislava, progrfil@savba.sk
KALISTOVÁ Anna	(Slovensko)	Projektová manažérka, vedúca Spoločenskovedného CSPV SAV Košice, kalist@saske.sk
KONEČNÝ Stanislav	(Slovensko)	Expert projektu, vedecký pracovník, CSPV SAV Spoločenskovedný ústav Košice, konecny@saske.sk
MUŠINKA Alexander	(Slovensko)	Expert projektu, vedecký pracovník, CSPV SAV Spoločenskovedný ústav Košice, alexander.musinka@gmail.com
NEŽINSKÝ Eduard	(Slovensko)	Expert projektu, vedecký pracovník, CSPV SAV Prognostický ústav Bratislava, progenez@savba.sk
SÁPOSOVÁ Zlatica	(Slovensko)	Expertka projektu, vedecká pracovníčka, CSPV SAV Spoločenskovedný ústav Košice, saposova@saske.sk
STUDENÁ Ivana	(Slovensko)	Expertka projektu, vedecká pracovníčka, CSPV SAV Prognostický ústav Bratislava, progistu@savba.sk

BILAK Oleksandr	(Ukrajina)	Expert projektu, viceprimátor Užhorodu, obilak@ukr.net
BENCHAK Olesia	(Ukrajina)	Projektová manažérka, Inštitút transhraničnej spolupráce Užhorod, benchak2504@gmail.com
MAZUR Serhij	(Ukrajina)	Expert projektu
PJASETSKA-USTYČ Svitlana	(Ukrajina)	Expertka projektu, Užhorodská národná univerzita
PRYCHOŇKO Volodymyr	(Ukrajina)	Expert projektu, vedúci Katedry medzinárodných hospodárskych vzťahov na Užhorodskej národnej univerzite, Užhorod
PYLYPENKO Oleg	(Ukrajina)	Expert projektu
JAŠČENKO Eugene	(Ukrajina)	Expert projektu
FORDAL Lars Georg	(Nórsko)	Expert projektu, hlavný zástupca Nórskeho Barentsovho sekretariátu v Kirkenes, lars@barents.no
RAFAELSEN Rune Gjertin	(Nórsko)	Expert projektu, starosta obce Kirkenes a major samosprávneho kraja Sør-Varanger, Rune.Rafaelsen@sor-varanger.kommune.no
STAALESEN Atle	(Nórsko)	Expert projektu, redaktor online časopisu BarentsObserver, atle@thebarentsobserver.com

Použité skratky

CHS	Cezhraničná spolupráca
CSPV SAV	Centrum spoločenských a psychologických vied Slovenskej akadémie vied

Projekt je financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom **Nórskeho finančného mechanizmu**

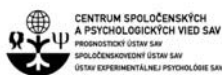
Spolufinancované zo štátneho **rozpočtu Slovenskej republiky**

NÁZOV PROJEKTU:	Poskytovanie informácií a implementácia inovatívnych prístupov v cezhraničnej spolupráci Slovenska a Ukrajiny
PRÍJÍMATEL:	Centrum spoločenských a psychologických vied SAV
ROZPOČET PROJEKTU:	222 233 Eur
PROJEKTOVÝ GRANT:	188 898 Eur
TRVANIE REALIZÁCIE PROJEKTU:	máj 2016 - apríl 2017

webstránka projektu: www.cbcinnovations.sk
email: cbcinnovations@gmail.com

“Slovensko - Ukrajina: Spolupráca naprieč hranicou”

Partneri projektu:

Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, Šancová 56, 811 05 Bratislava
telefón: +421 (2) 524 950 62
www.cspv.sav.sk

Inštitút transhraničnej spolupráce, Sobranecká 137, Užhorod, Ukrajina
telefón: (+38095) 159 16 68

Finnmark fylkeskommune (Finnmark County Administration)
Fylkeshuset Postboks 701, 9815 Vadsø, Norway

ISD Slovensko
Mikulovská 9
085 01 Bardejov

Košický samosprávny kraj
Námestie Maratónu mieru 1
042 66 Košice

Užhorodská miestna občianska organizácia
„Medzinárodný inštitút transhraničnej analýzy a manažmentu“
Sobranetská 137, 88000 Užhorod, Ukrajina